

ZILVER BLAD

Hoge Venen in bloei

03

**De blussende
kolibrie**

05

**Wat proberen
kinderen ons
te vertellen?**

11

**Stop de
dreigende
militarisering**

13

**Hoopvolle voor-
stellen voor een
Groencongres
van Hoop!**

16

**We hebben
genoeg
van dit beleid!**

Een tuinman wil ik zijn

De aarde trilt niet onder mijn benen.

Ze schokt en ze daverd.

Ze schroeit haar schrale land.

Ze zooit in warme zeeën.

Ze dooit aan de toppen.

Ze vat vuur.

Sommigen schokschouderen.

We kunnen er niks aan doen.

Sommigen wijzen naar elkaar.

Die heeft het gedaan.

Nee, die. Die ander

heeft gesmolten boter op het hoofd.

Sommigen schrijven een gedicht.

Vanaf nu zorg ik niet alleen

voor mijn moeder,

voor mijn kinderen,

voor mijn kleinkinderen,

voor de kinderen in de klas.

Vanaf nu zorg ik voor de tuin.

Mijn klein stukje moeder aarde

dat me gedragen heeft

en me voedsel geeft.

Wiens lucht ik snoof

wiens water ik dronk.

De mineralen die ik opat.

vitaminen en proteïnen

die kreeg ik van haar.

Mijn kak neemt ze

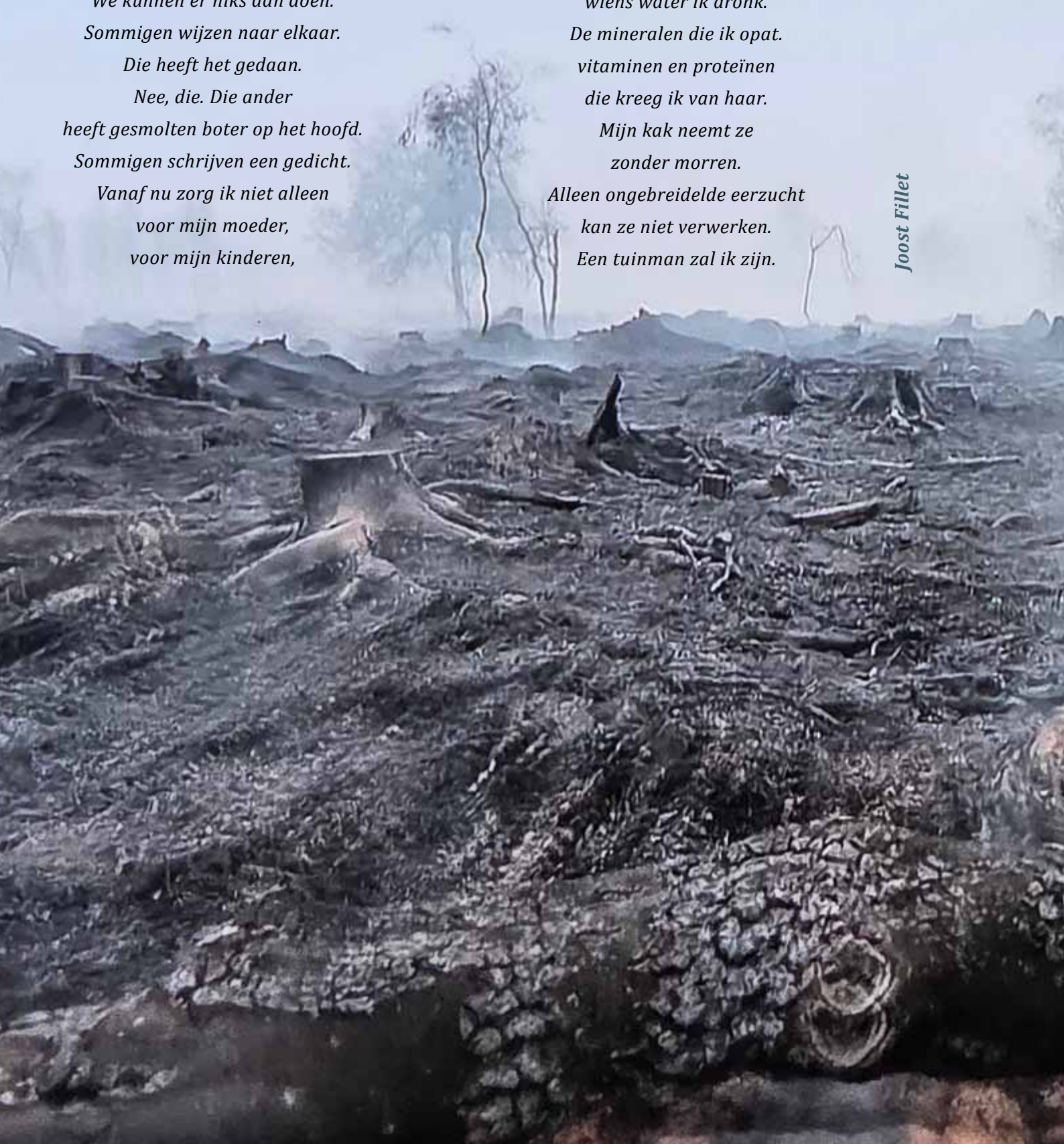
zonder morren.

Alleen ongebreidelde eerezucht

kan ze niet verwerken.

Een tuinman zal ik zijn.

Joost Fillet

RITA VAN DE VOORDE

De blussende kolibrie

Buurvrouw zegt: “We hebben een mooie zomer gehad.” Wellicht denken meer mensen zoals zij. Nochtans kenden we droogte, de grootste natuurbrand ooit in ons land, oversterfte en vroeggeboortes door de hitte, mislukte oogsten. Bijna droge rivieren, zodat kerncentrales moesten stilgelegd worden en het vrachtverkeer op de binnenwateren heel moeilijk verliep. Allemaal symptomen dat het met de natuur niet goed gaat.

Ook onze politici schijnen niet wakker te liggen van de hopeloze toestand waarin de natuur verkeert. Bomenkap gaat door, open ruimte wordt verder dicht gebouwd, akkers en braakland worden nog steeds gedraineerd. Mensen die wel om de natuur geven en in hun vrije tijd werken aan meer en betere natuur, waar iedereen van mee geniet, voelen zich als die kleine, vreemde kolibrie die ondanks alles iets probeert te doen.

De korte vertelling staat in het boek ‘Grondwerk’ van Tijn Nuyts. Ze gaat als volgt. In Afrika staat een woud in lichterlaaie. Alle dieren zitten wezenloos toe te kijken hoe hun leefgebied in vlammen opgaat. Ze voelen dat hun leven zoals ze het gekend hebben daar ophoudt. Plots zien ze een kleine vogel die ergens naar beneden duikt en dan naar de vuurzee scheert over de hoofden van de woud dieren. Het is een kolibrie, die daar niet thuishoort. Hij laat over de vlammen iets uit zijn bekje vallen: één enkele waterdruppel. Dan keert hij terug naar de poel waar nog water in staat.

Kolibrie - Foto: creative commons

De olifant vraagt de kolibrie wat hij van plan is. “Het vuur blussen, natuurlijk”, antwoordt de kolibrie. “Met zo’n kleine bek en dat druppel per druppel?”, reageert de olifant. “Ik doe wat ik kan,” zegt de kolibrie, “en dat terwijl grote dieren met een ruime bek, waar ze veel meer water in kunnen opscheppen, gewoon toe kijken.”

De grote dieren dat zijn de bedrijven, de intensieve landbouw en de bouw die klagen dat ze –al naargelang– onvoldoende groeien of te weinig exporteren, of geen grond hebben. De kolibrie dat zijn de groepjes vrijwilligers die in kleine stukjes natuur zorgen dat er open ruimte behouden blijft, dat bomen nog zuurstof kunnen produceren, dat dieren nog nesten kunnen bouwen, dat ook zeldzame planten behouden blijven. Het lijkt een verloren gevecht, zoals bij de dieren in het verwoeste woud. Minister Brouns wil de natuur nog meer inkrimpen en nog minder mid-

delen geven voor natuurbehoud- en herstel.

De achterliggende reden voor de klimaatcrisis en de vele rampen die eruit volgen is hebzucht. Rijken en superrijken willen méér en politieke partijen beloven welvaart, maar zeggen er niet bij dat ze meer welvaart voor rijken en superrijken bedoe len. Goedgebouwde burgers hopen in die welvaart te kunnen delen, maar ondervinden dat zij hard moeten werken om die welvaart te helpen realiseren.

In die wereld van hebzucht, macht en geld is geen plaats voor het behoud van onze natuurlijke rijkdom. Het blijft dus vechten tegen beter weten in, maar de kolibrie geeft niet op.

Onderwijs is meer dan kennis oppikken

Jongeren brengen het merendeel van hun tijd door op school. Ideaal zou dan ook zijn dat ze daar graag naartoe gaan. Dat is voor velen het geval, maar lang niet voor iedereen. Het lerarentekort, te volle klassen, de roep naar meer kennis en discipline doen daar zeker geen goed aan.

Jongeren zijn nog altijd leergierig, maar verwachten van de school veel meer dan kennis

Miranda Janssen is praktijklerares lassen in de pittige jaren van de 2de graad en leerlingencoach in een middelbare school in Munsterbilzen. Het lerarenblad Klasse verkoos haar tot Leraar van het jaar 2026. Waarom? “Ze combineert heldere instructie en sterke vak kennis met geduld en hoge verwachtingen waardoor elke leer-

ling groeit”. Die typering vat kernachtig samen wat elke leerkracht in de klas hoopt te bereiken en waar elke leerling van droomt. Centraal staat een goede opleiding in een context van aandacht en waardering.

Goed onderwijs beoogt meer dan kennis die met orde en discipline wordt bijgebracht. Uiteraard blijven cognitieve en praktische vorming één van de belangrijkste doelstellingen in het onderwijs, maar ook ‘de slimste of handigste van de klas’ komt naar school om vrienden te maken, zich veilig te voelen, niet gepest te worden, om af en toe een pluim te krijgen voor een juist antwoord, maar even goed voor een positieve inbreng in een groeps-werk. De eenzijdige nadruk op cognitieve vorming gaat voorbij aan de complexiteit van het kind.

Mogen kinderen nog vrolijk spelen?

Onze vijfjarigen blinken uit in sociaal-emotionele vaardigheden, maar taal en rekenen blijven achter, wees een grootschalig OESO-onderzoek kortgeleden uit. Opvallend was de consternatie alom over de tekorten. Vijfjarigen moesten in de toekomst beter leren tellen, taalvaardiger worden, over de Nijl in Egypte horen vertellen... De positieve score kreeg geen weerklank. Nochtans stelt het rapport dat sociaal-emotionele vaardigheden op termijn onontbeerlijk zijn voor een goede taalvaardigheid en een groot empathisch vermogen. Hopelijk blijft die component in het kleuteronderwijs dus evenveel aandacht

krijgen. En, mogen kinderen ook nog volop spelen zonder enig doel of nut en de wereld leren ervaren zonder prestatiedruk.

Cognitieve en affectieve vorming moeten in balans blijven wanneer kinderen ouder worden.

Orde en discipline kunnen daar zeker helpen, maar mogen geen doel op zich worden. Een warme schouderklop, een enthousiast compliment is wat iedereen uit zijn schoolleven blijft onthouden. Het vraagt wel veel inzicht en inzet van leerkrachten om iedereen op een positieve manier bij de les te houden. Duidelijke regels zijn noodzakelijk, maar moeten hulpmiddelen blijven, zo niet keert discipline zich tegen het opzet van het onderwijs. Te veel jongeren hebben het niet gemakkelijk, zijn depressief, in paniek, verlaten de school zonder diploma. Een school is een wereld in het klein en daar zou iedereen aan zijn trekken moeten komen.

Wat heeft onze maatschappij nodig?

Mensen die zich goed voelen in hun omgeving, die zin hebben om zich te tonen met wat ze kunnen en zijn, die klaar staan om solidair te zijn met anderen. Net zoals de mens en de school, zit de wereld complex in elkaar. Kennis, efficiëntie en discipline zijn nodig, maar onvoldoende om hem draaiende te houden.

Misschien kan onze minister van onderwijs een grootse campagne lanceren om het onderwijs in een positief daglicht te stellen, door alle Miranda's hun verhaal te laten vertellen?

JOOST FILLET

Wat proberen kinderen ons te vertellen?

Terwijl politici zich zorgen maken over economische groei en concurrentiekracht, groeit in de schaduw een andere groep: kinderen die niet meer meedoen. Ze worden 'thuiszitters' genoemd. Kinderen en jongeren die niet of nauwelijks naar school gaan. Het Kinderrechtencommissariaat bracht een dossier uit over deze vaak onzichtbare groep en formuleerde 70 aanbevelingen. Om hen beter te begeleiden en opnieuw aansluiting te laten vinden bij onderwijs en samenleving. Dat is noodzakelijk werk. Geen enkel kind mag uit beeld verdwijnen.

Na het lezen van het dossier bleef ik met een vraag zitten. Wat als thuiszitters niet alleen een probleem zijn dat opgelost moet worden? Wat als zij ons ook iets proberen te vertellen? Achter het begrip thuiszitter gaan verschillende verhalen schuil: kinderen met angst, jongeren met autisme, slachtoffers van pestgedrag, leerlingen die vastlopen in een schoolstelsel dat onvoldoende ruimte biedt voor hun noden. Hun situatie vraagt zorg, begrip en ondersteuning. Vlaanderen staat daarin niet alleen. Ook in andere welvarende landen groeit de bezorgdheid over jongeren die zich terugtrekken uit onderwijs en samenleving. Toch dringt zich een vraag op wanneer deze fenomenen opduiken in landen die economisch succesvol en technologisch hoog ontwikkeld zijn, maar ook sterk gericht op prestaties.

Onze samenleving draait steeds sneller. Alles moet groter, efficiënter en productiever. We meten, vergelijken en evalueren. Kinderen groeien op in een cultuur van verwachtingen. Tegelijk worden zij geconfronteerd met klimaatverandering, oorlogen, polarisering en een natuur die steeds verder onder druk staat. Ze zien volwassenen discussiëren over

groei, terwijl de aarde opwarmt. Misschien voelen kinderen scherper hoe vermoeiend deze versnelling is. Misschien drukt hun situatie iets uit wat breder leeft: een behoefte aan rust, veiligheid en ruimte om gewoon mens te zijn, zonder voortdurend te moeten presteren. Thuiszitten is geen wenselijke keuze. Wie langdurig thuis zit, dreigt onderwijs, vrienden en kansen om zich te ontwikkelen te missen. Isolément is geen oplossing.

Misschien moeten we naast de vraag hoe we deze kinderen opnieuw kunnen laten deelnemen, ook vragen 'waaraan we hen eigenlijk willen laten deelnemen'? Aan een samenleving waarin iedereen steeds harder moet lopen? Of aan een samenleving die vertrouwen

heeft om af en toe te vertragen? Het Kinderrechtencommissariaat vraagt terecht meer samenwerking tussen onderwijs, welzijn en zorg. Maar er ligt ook een opdracht voor ons allemaal. Minder haast. Minder druk. Minder blind geloof dat meer altijd beter is. Meer tijd voor elkaar. Meer aandacht voor wie het moeilijk heeft. Meer plekken waar kinderen en jongeren zich gezien weten. Misschien zijn dat precies de dingen waar onze kinderen naar verlangen.

En misschien moeten wij volwassenen beter luisteren wanneer sommigen onder hen afhaken. Niet omdat zij de oplossing kennen voor alle problemen van onze tijd, maar omdat hun stilte ons een vraag stelt die we niet mogen negeren: hoe willen wij samenleven?

Elk talent telt

Bart De Wever behoeft geen analyse. Ons onderwijs scoort slecht voor rekenen en taal en dat is de fout van de pretpedagogen die inzetten op het welbevinden en die van onze jongeren softies maken.

Hoe het beter kan? Een school waar discipline voorop staat en de leerkracht een kennisrijk curriculum volgt. Overdracht van kennis staat opnieuw centraal. Deze keuze wordt verkocht als 'evidence based' en de garantie voor kwaliteitsvol onderwijs.

De polarisering van het onderwijsdebat dwingt tot een keuze voor of tegen en doodt zo de zoektocht naar hoe het anders en beter kan. Het parlement komt niet verder dan kritiek op een minister, die plannen te snel uitrolt, te weinig respect toont voor de leerkracht...

Elders in dit nummer leest u dat steeds meer jongeren niet meer naar school gaan en dat het aantal kinderen met extra ondersteuningsnood jaar na jaar stijgt. Ons onderwijs slaagt er niet in om de negatieve effecten van armoede of taalachterstand weg te werken.

Het wordt tijd om buiten de lijntjes te kleuren. **Wij leggen alvast het model van de 'onthaaste schooldag' op tafel; een schooldag met één derde aandacht voor het hoofd, één derde voor de handen en één derde voor het hart.**

Vandaag is kindertijd verkavelde tijd geworden. De schooldag is steeds korter, waardoor steeds meer ouders zijn aangewezen op voor- of nabewaking voor hun kinderen. In de meeste scholen is dit een tijd van wachten tot de school begint, wachten tot je ouders je ophalen.

En dan rennen om andere talenten te ontwikkelen in de turn-, ballet-, of muziekles. Kind zijn was nog nooit zo stresserend.

Daarnaast groeit 1 kind op 3 op in een gezin met een andere thuistaal, terwijl meer dan een derde van de schoolgaande kinderen een schooltoeslag via het Groeipakket ontvangt. Die kinderen vinden de weg naar een buitenschoolse activiteit niet.

Het is onmogelijk om tijdens de korte schooldag gericht op kennisoverdracht, taal- en andere achterstand weg te werken.

In de onthaaste schooldag wisselen lessen rekenen en taal af met keuzeactiviteiten, muziek, tekenen, toneel, sport. Daarnaast worden er ruime ravotpauzes ingebouwd. In de buurt en in de natuur verkennen kinderen hun leefwereld. Elk kind ontdekt tijdens zo'n schooltijd zijn talenten. De stress van het wachten en heen- en weer-rennen valt weg en geeft zowel ouders als kinderen de ruimte om er voor elkaar te zijn.

Kinderen met een andere thuistaal worden in de onthaaste school ondergedompeld in een breder taalbad, ze spreken ook Nederlands tijdens sport en spelactiviteiten. Misschien scoort het kind uit een kansarme thuissituatie (voorlopig) minder voor rekenen en taal, maar is het de sterkste bij voetbal of muziek. Een succeservaring is zo belangrijk

voor de eigenwaarde van een kind en motiveert om ook te investeren in rekenen en taal. 'ik kan iets!'

Op 1 september hevelde bevoegde minister Genez de buitenschoolse opvang over naar de gemeente. Die moet nu zorgen dat dat buitenschoolse opvang meer is dan wachten. Maar de gemeente kan onderwijs, kunst- of sportonderwijs niet dwingen om samen te werken. En er worden onvoldoende middelen voorzien. Het gevolg: de buitenschoolse opvang zal duurder uitvallen en de drempel voor kansarme ouders nog verhogen.

In onze onthaaste school staat het kind centraal en werken onderwijs, kinderopvang, sport en kunstonderwijs structureel samen aan hetzelfde project.

Elektriciteit is als een genotsmiddel

De Zilverbladlezer weet het nog

wat lampjes en een radio op elektriciteit draaiden. Gaandeweg heeft deze wijze zilvermens de stofzuiger, de mixer, de haardroger, de radiator, de ijskast, de diepvriezer, de tv, de waterkoker, de ventilator, de bladblazer, de handboor, de zaag en ander gereedschap weten opkomen. Mensen van een recenter tijdperk beseffen niet meer dat je veel handelingen zelf kunt uitvoeren, zonder elektrisch gereedschap, zoals tanden poetsen of eiwit kloppen. Tegenwoordig sta ik zelfs met verbazing te kijken hoe eenvoudige toestellen,

Elektriciteit is als een genotsmiddel: hoe meer je ervan gebruikt, hoe meer je ervan nodig hebt. Tot je zelfs niet meer weet wat de nadelen van deze overconsumptie zijn.

Wat als de elektriciteit uitvalt?

De westerse maatschappij stelt zich in al haar geledingen heel afhankelijk op van elektriciteit als energiebron. Als de elektriciteitsvoorziening getroffen wordt, valt er veel in de maatschappij stil. Denk aan ziekenhuizen, openbaar vervoer, industrie, liften, ... maar ook veel huishoudens raken dan ontregeld. Sommigen kunnen geen koffie meer zetten of de rolluiken bedienen en mogelijk valt ook de goedgevulde diepvriezer uit.

Als we nadenken, kunnen we alleen al in het huishouden minder gebruik maken van elektriciteit. We denken soms tijd te sparen door bereid eten in te vriezen, maar we vergeten dat ten eerste eten bereiden ook prettig is en vlug kan en ten tweede dat ook bereidingen in bokalen kunnen bewaard worden, zonder koeling. Als het heet is, kan je onder een boom gaan zitten in plaats van binnen te blijven bij de airco. Als je iets fris wil nuttigen, kan je watermeloen of bessen eten.

Het voordeel van de oudere medemens is dat hij en zij nog weten hoe je zonder allerhande toestellen ook comfortabel kunt leven.

GroenPlus verkende Ost België

Weer trok een ploeg GroenPlusers op ontdekking van een stukje vaderlandse grond. En het mocht dit jaar zelfs iets meer zijn. Naast Eupen en omgeving werd ook het Duitse Aken met een bezoekje bedacht. Natuurlijk bleef er ook tijd over voor een ver(broeder/zuster)ing met Ecolo. En voor een ontvangst in het Parlement van de Duitse Gemeenschap. Ten gerieve van onze lezers (en van de deelnemers!) plukten we de krenten uit de reisnota's van Gerda Sallaets.

Nadat we zijn neergestreken in het knap gerenoveerde **Kloster Heidberg** blijf er ruim tijd over voor een verkenning van het mooie **Eupen**. Met zijn typische vakwerkhuisen en de fraaie patriciërswohnungen van de adellijke familie **Grand'Ry**, die actief was in de wol- en lakenindustrie, die in de 17de en de 18de eeuw voor werkgelegenheid en rijkdom zorgde.

Dag 2 was een wandeling met huifkarrentocht aan het Signal de Botrange voorzien. De verschrikkelijke brand en ecologische ramp in de **Hoge Venen** maakte dit onmogelijk. Dan maar met de bus naar het nabijgelegen **Stavelot**, voor naar keuze: een pittige wandeling van 13 km langs de Amblève en de Warche, of een bezoek aan de Benedictijnerabdij.

In het Waals zeg je *StaveLeu*, wat 'staal' en 'wolf' betekent. Remaclus, bisschop van Maastricht, zakt in de 7de eeuw af naar Stavelot, sticht er een abdij en bouwt er een kerk. De legende vertelt dat de wolf (alias de duivel) de kerk wil vernietigen, maar het lukt hem kennelijk niet. We schuiven door naar 1502, wanneer de prins-abt zijn broeders-Benedictijnen verbiedt om in hun zwarte pij deel te nemen aan de carnavalsfeesten. De bewoners van Stavelot, ook niet van gisteren, reageren ludiek en stappen zelf in witte pij op in de stoet. Later wordt dat een wit pak met kap, een masker met een lange rode neus. De 'Blancs Moussis' zijn geboren.

's Avonds rest ons nog voldoende energie voor een **meeting met Ecolo Ost België**, rond het thema 'Ouder worden'. Met je pensioen start een nieuwe levensfase, er rijzen vragen over je nieuwe rol in de gemeenschap en de keuzes die je kan maken om actief te blijven en je te behoeden voor veroudering en eenzaamheid. Conclusie van de gedachtenwissel? De positieve rol van actieve ouderen in de maatschappij benadrukken is een gemeenschappelijke opdracht.

Dag 3 wippen we over de grens naar het nabij **Aachen**. Achtereenvolgens komen de Elisenbrunnen -met water van 70°!-, het proeven van de Aachener Printen (een soort bruine peperkoek) en de onvermijdelijke Domkirche aan de beurt. Intussen hebben we onze

met **'Les Amis de la Fagne'**. Was het vroeger zo dat we Groene Pluimen uitreikten, hier leek het ons beter om het herstel van de Venen met een cheque van € 2000 te bedenken.

Dag 4 komt, met een bezoek aan de **Schieferstollen** in Recht (Sankt Vith), een oude leesteenmijn terug in beeld. Een stuk mijn-gang is door vrijwilligers toegankelijk gemaakt om bezoekers kennis te laten maken met het harde labeur van de arbeiders van toen. Na het kappen was het laden van blokken 'Blaustein' op een

paraplu open gestoken voor een fikse regenbui. Op de terugweg zien we met eigen ogen wat de brand in de Hoge Venen heeft aangericht. Dat brengt ons alvast in de sfeer voor een ontmoeting

karretje geen aardigheid. En dat van 's morgens 7 tot 's avonds 19 uur, 6 dagen in de week! Diezelfde donderdag steken we onze groene neus op bij twee broers die de ouderlijke boerderij

hebben uitgebouwd tot een ecologisch **biogasbedrijf** dat 18.000 huishoudens voorziet van elektrische stroom. In de buurt werken vrijwilligers zich uit de naad om een oud restaurant, annex visvijver om te toveren in een ecologisch paradijsje.

Vrijdag 28 augustus, 5de en (helaas) laatste dag van ons verblijf. We ronden af met een officieel slot, want we worden verwacht in het **Parlement van Ostbelgien**. Ecolo-parlementsleden Andreas Jerusalem en Fabienne Colling verrassen ons met een boeiende uiteenzetting over de Oostkantons, met zijn 9 Duitstalige gemeenten. Ook komen we wat meer te weten over de succesvolle **'Bürgerdialog'**. Die wordt gevoerd door 30 uitgelote deelnemers, die de 80.000 Duitstaligen vertegenwoordigen. Naast het democratisch karakter is het positief dat er jongeren aan deelnemen en zo de weg naar de politiek vinden.

Meer info hierover vind je op www.buergerdialog.be

Het oog van de voetganger

Het voetpad is er voor iedereen die zich te voet verplaatst. En dat doen we allemaal wel eens. Wie te voet gaat, ziet meer dan wie zich snel verplaatst. Het oog van de voetganger merkt hoe het voetpad vaak onder druk komt te staan, alsof iedereen een plaatsje op het voetpad wil veroveren. Is het voetpad er dan niet alleen voor de voetganger?

Fietsers zijn er toegelaten. Behalve op zaterdag, want dan wordt het in de winkelstraat te druk. Even afstappen dus en verder met de fiets aan de hand. Als voetganger tussen de voetgangers dus. Toch niet onoverkomelijk? Voetgangers zullen je dankbaar zijn. En misschien ontdek je al wandelend een koopje?

Onder het motto 'een beeld zegt meer dan 1000 woorden' tonen we voortaan wat het oog van de voetganger opmerkt. Doe je mee? Stuur een foto met een woordje commentaar wat jou op straat opvalt naar:

***oogvandevoetganger
@gmail.com.***

Lena Burm is niet meer

Principieel en strijdbaar, zo zullen we ons Lena Burm (1935-2026) herinneren. Toen Zilverblad in 2008 een feit was, behoorde Lena tot de eerste lichting medewerkers.

Vanaf het begin claimde ze het recht op een vrouwenrubriek. Het was meteen duidelijk dat de germaniste op rust iets had met vrouwenrechten.

Ze was persoonlijk betrokken bij stichting van de Nationale Vrouwenraad en bleef deze jarenlang volgen. Haar lichtend voorbeeld was Lily Boeykens, die andere strijdbare feministe.

Als het op teksten en titels aankwam toonde Lena zich erg streng. Zoals zij een tekst bedacht had, zo moest hij ook gedrukt worden. En van een titel bleef je af, als eindredacteur. Ook al maakte een quote als titel het artikel veel toegankelijker.

Maar Lena had ook een zachte kant. Als lerares Nederlands was ze heel taalvaardig en droeg ze de dichtkunst een warm hart toe. Toen we met GroenPlus op een van onze zomerse wandeltochten halt hielden in de buurt van de Kemmelberg, konden we 's morgens nooit vertrekken zonder dat ze ons een gedicht had voorgedragen. Gewoon om even over na te denken tijdens het wandelen.

Tot enkele jaren geleden volgde Lena ook nog de vergaderingen van GroenPlus Oost-Vlaanderen. Ze formuleerde er weldoordachte meningen die ze met vuur verdedigde. Haast heroïsch waren de debatten met wijlen Paul Pataer, die andere straffe Gentenaar.

Als Lena iets als onrechtvaardig beschouwde, dan trok ze ten strijde en zocht bondgenoten om haar gram te halen. Ze had een ingebelde afkeer van profitaariaat, huichelarij en opportunisme.

Lena Burm was een goede vriendin van Violette Vansteelandt, onze betreunde reisleidster, die ze had leren kennen tijdens een GroenPlusverblijf in het Poperingse Talbothouse.

Ook al hebben we afscheid genomen van Lena's aardse stem, toch hopen we dat haar kritische zin de werking van GroenPlus mag blijven inspireren.

MIEKE VOGELS

Stop de dreigende militarisering, investeer in vrede en democratie!

Supermarkten verkopen overlevingspakketten, een wapenbeurs in Brussel leert kinderen met wapens 'spelen', jongeren worden uitgenodigd in het leger te dienen, scholen krijgen extra middelen voor het organiseren van een kadettenopleiding...

Ondertussen werkt defensie-minister Francken aan een nieuwe veiligheidscodec, die hij voor het jaar-einde voorlegt aan het parlement. Naast vrede-stijd en oorlogstijd, komt er een nieuwe 'militaire crisistijd', een toestand van ernstige verstoring van de openbare orde, of een manifeste bedreiging van de nationale of internationale veiligheid. De koning (regering) beslist of er een militaire crisistijd wordt uitgeroepen. Wat een ernstige verstoring van de publieke orde heet, kan naar eigen goeddunken worden ingevuld. Het uitroepen van die crisistijd is niet de taak van de regering, maar de bevoegdheid van het parlement.

In de militaire crisistijd kan de krijgsmacht het gebruik van snelwegen en spoorlijnen opeisen, logistieke middelen, strategische industrie, medische voorraden en databanken vorderen en bepaalde profielen, zoals IT'ers, ingenieurs en zorgpersoneel, opvorderen. Wie weigert, riskeert een celstraf tot twee jaar en boetes tot € 40.000.

Daarnaast geeft nieuwe codex militairen in eigen land de bevoegdheid om identiteitscontrole, fouilleren en aanhoudingen te doen. In een democratie is een strikte scheiding tussen leger en politie essentieel, om te voorkomen dat de staat militaire macht tegen de eigen bevolking inzet.

Ook zonder deze codex staat de vrije meningsuiting onder druk. Wie militaire investeringen in vraag stelt, kli-

maatactivist is, protesteert tegen de genocide in Palestina, komt terecht op de lijst van terroristen (OCAD). Het kritische middenveld ziet zijn subsidies geschrapt, in een poging om hen het zwijgen op te leggen.

Wie de democratie ondermijnt, bereidt de oorlog voor.

Vrede en democratie zijn twee zijden van dezelfde medaille. Democratie staat voor een samenleving waar je van mening mag verschillen, zonder dat de ander je de kop in slaat, zonder dat je van je vrijheid wordt beroofd of je subsidies verliest. Democratie is verankerd in de universele verklaring van de rechten van de mens, **vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid**. Democratie is een werkwoord en betekent: je elke dag weer inleven in de gelijkwaardigheid van de ander, ongeacht zijn ras, godsdienst, cultuur, geaardheid...

Diezelfde inleving is trouwens ook de inzet van de diplomatie. Een democratische samenleving lost conflicten tussen landen op, door te praten en onderlinge akkoorden te sluiten.

Oorlog is het falen van de democratie. Oorlog is niet gebaseerd op gelijkheid en waardigheid, maar gebaseerd op de macht van de sterkste.

We moeten opnieuw investeren in vredesopvoeding, kennis, vaardigheden en houdingen aanleren, om conflicten gewelddoos op te lossen.

Vredesopvoeding moet opnieuw meer ruimte krijgen in de hele samenleving, in het onderwijs, maar ook in het bedrijfs- en verenigingsleven, bij strafuitvoering...

Burgers hebben het recht om te kiezen voor het statuut van gewetensbezwaarde en op morele, ethische of religieuze grond taken te weigeren, zoals dienen in het leger of het dragen van wapens.

Vandaag kunnen jongeren intekenen op een betaald tussenjaar bij Defensie. Jongeren moeten ook kunnen kiezen voor een betaald tussenjaar in een maatschappelijk project.

‘Vrijheid, Gelijkheid, Broederlijkheid’, de dag van vandaag

Foto: creative commons

Het huidige wereldtoneel geeft ons de indruk dat je het ver schopt als je alle waarden overboord gooit. ‘Vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid’, het zijn waarden die we geërfd hebben uit de Verlichting in 18de eeuw. Maar die begrippen zijn vatbaar voor interpretatie en dat heeft zo zijn gevolgen. Filosoof Rudolf Steiner (1861-1925) gaf deze 3 begrippen telkens een specifiek kader: Vrijheid qua gedachten en cultuur, Gelijkheid qua rechten, Broederlijkheid op economisch vlak.

Vrijheid

Vlug interpreteert men vrijheid als “We moeten toch vrij zijn in ons doen!”, onafhankelijk van de consequenties voor anderen. Het denken gaat het handelen vooraf. Terwijl vrijheid essentieel is, impliceert die nu eenmaal ook verantwoordelijkheid. Als vrijheid schade bezorgt aan anderen, stopt die vrijheid. Dat geldt individueel en zeker op beleidsvlak. Wie heel fanatiek handelt vanuit zijn eigen geloof in één godsdienst of zijn

aversie ervoor, of uit nationalisme of eender welk ‘eigen gelijk’ of wij-zij-denken, belet -zacht uitgedrukt- de vrijheid van anderen.

In een gezonde cultuur is daarentegen het botsen van visies juist verrijkend, tenminste als men elkaars belang voor ogen houdt. Dat vraagt skills zoals verbindend communiceren, zeker bij beleidsmensen.

Gelijkheid

We hebben allen recht op een volwaardig, zinvol leven. Ondanks de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens worden die rechten in vele landen geschonden. Ook in onze tijd blijkt modern slaven- dom te bestaan, door dwangarbeid, gedwongen huwelijken, schulds- lavenij, kinderarbeid... In vele landen hebben vrouwen nog altijd minder rechten, maar ook bij ons zien we hoe vooral vrouwen benadeeld worden inzake werk en pensioen. Ook het leven van lgbtqi+ers is in vele culturen moeilijk.

Ook wie maatschappelijk of financieel zwakker staat, heeft het extra moeilijk om zijn/haar rechten te halen of te behouden. Assertief kritisch denken en opkomen voor je rechten vraagt trouwens goede educatie, wat mondiaal nog te veel mensen missen.

Olie op het vuur: Oorlog!

Wie denkt in termen van geweld en oorlog naar anderen, miskent compleet het gelijkheidsbeginsel en het recht van anderen op een volwaardig leven. Het staat ook haaks op het volgende principe.

Broederlijkheid

dient vooral op economisch vlak de leidraad te zijn.

Als we weten dat de rijkste 1% van de wereldbevolking 63% van alle nieuwe rijkdom bezit en de armste 90% samen slechts 10%, dan schort er veel. Het Boeddhistisch advies luidt: ‘Zorg voor je onderhoud zonder schade aan anderen’. Het neokapitalisme hanteert helaas andere principes!

Concepten als andersglobalisme (Naomi Klein), microkredieten, consuminderen, lokale en circulaire economie, het donut-model (Kate Raworth), de economie van het genoeg, gelukseconomie, e.a. verdienen meer implementatie. Ze gaan tenminste meer uit van broederlijkheid, inclusief de zorg voor iedereen en de natuur.

Conclusie

Een juistere invulling van de drie ‘verlichtingsbegrippen’ leidt tot een ethischere wereld en garandeert voor ieder een mooier leven dan we nu kennen. Er blijft dus nog werk aan de winkel!

(Een uitgebreidere tekst kan je lezen op www.groen-plus.be via de link https://www.groen-plus.be/zilverblad_de_verlichting)

MIEKE VOGELS

Hoopvolle voorstellen voor het Groencongres over Hoop!

Op 21 november organiseert Groen een congres over hoop. Drie thema's komen aan bod, energie, democratie en vrede en veiligheid. GroenPlus legt alvast hoopvolle voorstellen op tafel voor een veilige en vredevolle wereld.

Dat de wereld verandert en we dus moeten nadenken over een nieuwe veiligheidsarchitectuur, dat klopt. Maar de wereld wordt niet veiliger door blind te investeren in wapens met als enige doel 5% van het BBP uit geven aan wapens.

Bij de opmaak van een nieuw plan is de vraag wat de veiligheid van onze en komende generaties bedreigt.

Die veiligheid wordt vooral bedreigd door het overschrijden van de draagkracht van onze aarde. Dit werd de voorbije zomer meer dan duidelijk. We hebben niet de politieke moed om die klimaatverstoring te stoppen, geen materiaal om branden te blussen, geen plan om 2000 hittedoden te vermijden.

Steeds grotere delen van de wereld zullen onbewoonbaar worden en nieuwe vluchtelingenstromen op gang brengen.

De afname van de biodiversiteit zal de ecosysteemdiensten vernielen en bedreigt onze voedselvoorziening en onze economie.

Cyberoorlog en het hacken van computers verstoort vandaag al ons dagdagelijks leven. Big Tech is in handen van enkele bedrijven, nauw verbonden met politieke leiders. Deze Big Tech bedrijven beheersen het worldwide web en kunnen ons blind en doof maken door satelliet-signalen aan of uit te zetten.

Wapenopbouw is niet langer de garantie voor veiligheid, integendeel. Het toenemend aantal kernwapens in handen van onstabiele regimes bedreigt het voortbestaan van deze wereld.

We pleiten voor een concreet en onderbouwd plan dat vertrekt van de hedendaagse bedreigingen en wordt goedgekeurd door het parlement. Europa moet vandaag investeren in de samenwerking rond defensie maar ook in de uitbouw van een sterke Europese sociale sokkel. Sociale rechtvaardigheid is immers de beste garantie voor vrede en veiligheid.

Een nieuw veiligheidsplan wordt geschreven tegen de achtergrond van een nieuwe wereldorde.

Het westerse model (VS en EU) gebaseerd op economische en militaire dominantie sputtert. Vandaag deelt het westen de wereldleiding met China, Rusland, BRICS-landen...

Europa moet die multipolaire realiteit omarmen en niet langer alleen kiezen voor de VS. Die VS is niet langer geïnteresseerd in Europa. De NAVO is een instrument van de oude wereldorde en past niet in de nieuwe multipolaire realiteit.

De EU moet zelf orde op zaken stellen, investeren in diplomatie en een staakt-het-vuren tussen Oekraïne en Rusland afdwingen, er is genoeg bloed gevloeid. Niet-aanvalspacten tussen landen, (bijvoorbeeld Rusland en Baltische staten), kunnen het vertrouwen herstellen en zo bijdragen aan een duurzaam bestand. Daarna moet geïnvesteerd worden in een nieuwe entente.

In de nieuwe multipolaire wereldorde werken we aan het nieuwe Europa, van de Noordzee tot de Oeral.

We bekijken of de bestaande Organisatie Voor Samenwerking en Ontwikkeling in Europa (OVSE) een basis kan zijn voor het uittekenen van deze nieuwe entente.

De nieuwe wereldorde heeft nood aan een sterk afsprakenkader en internationaal overleg. Voor ons blijven de mensenrechtenverdragen de basis voor de nieuwe internationale orde. De Verenigde Naties worden in ere hersteld en versterkt gebaseerd op de nieuwe multipolaire realiteit.

Klimaatcrisis maakt ouderenrechten urgenter dan ooit

Hittegolven bedreigen de gezondheid. Vooral ouderen betalen de zwaarste prijs. Niet omdat ze per se kwetsbaar zijn, maar omdat het beleid ouderen nog al te vaak onvoldoende beschermt, betreft en ernstig neemt.

Dat maakt een nieuwe VN-conventie voor de mensenrechten van oudere personen zo belangrijk. De coronapandemie toonde pijnlijk aan hoe leeftijdsdiscriminatie en structurele uitsluiting tot ernstige mensenrechtenschendingen leiden. De klimaatcrisis versterkt die noodzaak nog. Bescherming, zorg, een veilige woonomgeving en maatschappelijke participatie zijn geen gunsten, maar rechten.

Een internationale conventie verankert die rechten en maakt ze juridisch afdwingbaar. Ouderen zijn volwaardige mensenrechtenhouders, met recht op waardigheid, autonomie en participatie.

Ageïsme is een mensenrechtenprobleem

Ageïsme is meer dan een verzameling stereotypen. We merken discriminatie in de huisvesting, op de arbeidsmarkt, in de zorgsystemen en in veel regelgeving. Al te vaak wordt over ouderen beslist zonder hen. Autonomie betekent zelf kunnen beslissen over je eigen leven, de eigen zorg. Participatie betekent niet alleen mogen meepraten, maar daadwerkelijk invloed hebben op het beleid. Het internationale kader voldoet niet. Daarom is een afzonderlijk, juridisch bindend instrument nodig. Alle ouderenorganisaties en mensenrechteninstellingen stellen dat de bestaande mensenrechtenverdragen tekortschieten.

Genève beweegt. België blijft te voorzichtig

Na meer dan 15 jaar debat is de VN nu echt begonnen aan de voorbereiding van een nieuwe conventie. In februari 2026 startte de nieuwe intergouvernementele werkgroep in Genève; in juli volgde de eerste inhoudelijke onderhandelingsronde; in oktober staat een volgende sessie gepland. Dit is een historische kans. Ouderen- en mensenrechtenorganisaties vragen een sterk, juridisch bindend instrument en volwaardige betrokkenheid bij de onderhandelingen.

Geen conventie over ouderen zonder ouderen aan tafel. Europa en België blijven vooralsnog voorzichtig. Tegen alle onderzoek en het hele middenveld in blijft België erbij dat de bestaande mensenrechteninstrumenten eigenlijk volstaan. Een aanvullend protocol bij bestaande verdragen acht België wel mogelijk. Dit is echt geen trekkersrol.

België moet kiezen: meelopen of leiderschap tonen

Het regeerakkoord zegt dat België de strijd tegen ageïsme en leeftijdsdiscriminatie wil aangaan en zich engageert voor een internationale VN-conventie. Ons land blijft diplomatiek terughoudend. Ook de Vlaamse regering heeft een remmende invloed op het Belgische standpunt. **GroenPlus** en een brede coalitie van ouderen- en mensenrechtenorganisaties pleiten samen met de Federale Adviesraad voor Ouderen, de Vlaamse Ouderenraad voor non-discriminatie, waardigheid, autonomie, participatie en afdwingbare rechten.

De bal ligt bij de politiek. België moet bondgenoten zoeken, de Europese terughoudendheid helpen doorbreken en in Genève zichtbaar kiezen voor een conventie. Het regeerakkoord wijst de richting. Laat de regering consequent handelen. Het gaat om de samenleving die we willen, ook als we ouder worden. Ouderen hebben geen behoefte aan medelijden. Ze hebben rechten. Laat België de politieke moed tonen om internationaal mee het voortouw te nemen.

Eerste keer Zilverblad?

Je bent lid van Groen en ouder dan 55. Dan ontvang je dit blad en ook de digitale nieuwsbrieven van GroenPlus. Als actief lid van Groen kan het zijn dat je nog niet aan de activiteiten van GroenPlus toe bent. Alle begrip daarvoor. Ontvang je liever (nog) geen Zilverblad, of onze nieuwsbrief, geen probleem. Laat het dan een weten aan walter.decoene@gmail.com.

Mieke Vogels, voorzitter

Postbode: niet bestelbare Zilverbladen graag terug naar 'Zilverblad, p/a Henri De Braekeleerlaan 47a, 2630 Aartselaar.

Verantwoording

Tenzij uitdrukkelijk vermeld, berust de verantwoordelijkheid voor artikels en standpunten die in het Zilverblad verschijnen bij de steller ervan.

Colofon

Zilverblad is een uitgave van GroenPlus voor 55+ leden van Groen. Het blad verschijnt in maart, juni, september en december en wordt bij drukkerij Gazelle gedrukt op CyclusPrint papier van 100% gerecycleerde vezels. Lay-out: info@bijdruk.be

Verantw. uitgever: Mieke Vogels,
Fruithoflaan 120/1010, 2600 Berchem.

Redactiecoördinator: Joost Fillet

Editor: Walter Decoene

Werkten mee aan dit nummer: Joost Fillet – Rita Van de Voorde – Magda Wouters – Mieke Vogels – Gerda Sallaets – Mark De Geest – Walter Decoene – Etienne Hoeckx – Robert Crivit – Frans Roggen.

Redactieraad: Catherine Stepmann – Etienne Hoeckx – Frans Roggen – Ingrid Pira – Joost Fillet – Magda Wouters – Mark De Geest – Mieke Vogels – Rita Van de Voorde – Walter Decoene.

Foto's/illustraties: Walter Decoene – VRT-journaal – Creative commons – Magda Wouters – Wim Barbier – Herman Duprez – Frans Heirbaut – Karin Robert – Gerda Sallaets – Lieve Snauwaert – Lieve Seynaeve – Lidia Defossez.

Op het internet?

Elk nummer verschijnt op www.groen-plus.be, website van GroenPlus, onder MEER LEZEN. En je vindt er ook nog heel wat andere interessante informatie.

Uitschrijven voor de papieren versie kan, met een berichtje aan: Redactie Zilverblad, p/a Henri De Braekeleerlaan 47a, 2630 Aartselaar, of een e-mail aan walter.decoene@gmail.com

FRANS ROGGEN

Zo is de oorlog dus...

Volgens die van godsdienst was de Spaanse Burgeroorlog de laatste romantische oorlog. Oké. Als rechtgeaarde anarchist neurie ik ons clublied: Ay Carmela, want de wereld gaat aan een rotvaart naar de verdoemenis. Zelfs eco-realisten worden dat gewaar, al willen ze me doen geloven dat het Greta Thunberg haar schuld is dat half Europa is afgebrand. Ik koop mijn thuisgemaakte bonenpaté nu bij Ekoplaza. Ook al is er vlees teveel. Heel Europa staat vol koe, dus gaan we af en toe de vegetarische toer op. Er zijn nog volop aardappelen. Voorlopig toch. Volgens het Gesproken Dagblad zijn ze wat kleiner door de droogte. Maar wie gelooft die filmsterren van het NIR nog? Voor ons nieuws zijn we niet meer op Radio Londen aangewezen, maar op Facebook, een drietal gazetten, een Groene Amsterdammer, een Knack (voor mensen die denken dat ze denken) en een Humo, omdat we hoedanook zot zijn van Guy Mortier. Wie? En van Netflix.

Ik verveelde me doorheen die Corona-quarantaine door. Dus waarop ik mij ook op kon abonneren, abonneren zou ik mij. We applaudisseerden ons kreupel uit solidariteit met de helden van het verplegend front. Gusta hang gauw de witte lakens uit. Gepensioneerd zijn dat is natuurlijk ook een beetje quarantaine. Maar toen kwam mijn gemaskerde kleindochter heel dicht bij mij zitten. "Corona drink je met limoen, opa."

Volgende corona organiseren we de hulp zelf! We houden de moed erin, ook al slaan Millennials de maat en ook wel eens de bal mis. Ik vind het natuurlijk wel tof dat ze zo voor de communisten zijn. Het kommunisties manifest is leuk, als je daarna maar van de wiedeweerga op Groen stemt. Op je twintigste mag je efkes stalinist zijn maar op je eenentwintigste is het afgelopen met die flauwe kul. Dan moet je zweren bij Kropotkin en Roel van Duyn y sus anarquistas. Dan moet je voor de vrijheid zijn en weten dat mensen het best functioneren in vrede en vriendschap. Niet alleen mensen! Alle schepsels willen samenwerken voor een beter leven, daar moet geen Grote Baas of apparatsjik komen zeggen wat we moeten doen en laten. (Of hoe zeggen ze dat in het Chinees?) Ik weet het meester: guānyao) Jep, die Guānyao moet zijn klep houden!

Er is ook nog diene Rutger Bregman en als ik goed luister dan hoor ik Kropotkin, de prins der anarchist, in de tussenkomsten van sommigen van onze redactieleden. Ik kan me vergissen, maar wie voor de commons spreekt die trekt ook zijn bakkes open voor de anarchie, voor de autonome zelforganisatie van talloze initiatieven die altijd en overal weer "als paddestoelen" opschieten. Zoals de Nieuwe Volkstuinjes op braakliggende gronden, die door onze knappe blonde burge-meester en opper-imker vanuit haar bieënkorven bovenop het schoon verdiep worden bestoven... Of de knutselcoöperatieven waar kapotte spullen een nieuw leven krijgen... of... wat denk je van een partij die daar voor stond? En tussendoor ook nog opkomt voor het klimaat? En "wat zou je denken als je tot de ontdekking kwam dat de maatschappij waarin je echt zou willen leven, reeds bestond, op een paar kleine plaatselijke moeilijkheden na, zoals uitbuiting, oorlog, dictatuur en hongersnood?" Dat is een citaat uit "Anarchie in actie" van Colin Ward, een Britse anarchist, die het in de zeventigerjaren bij de niet-Amadezen goed deed.

Het "Kommunisties Manifest" van Karl Merckx blijft een schoon souvenir, net zoals dé dolle Mina - ni dieu ni maître - Roos Proesmans. Houd Vol Compañeros. De cavalerie is in aantocht. We gaan niet vroeger dood dan we moeten en dan nog! Madrid zal nooit meer vallen.

We hebben genoeg van dit beleid*

Genoeg van politici die mensen tegen elkaar opzetten en solidariteit afbreken.
Genoeg van besparingen op kap van werklozen, zieken en gepensioneerden.
Genoeg van een politiek die natuur en klimaat als hinderpalen ziet voor economische groei.
Genoeg van een politieke klasse die wegkijkt van genocide.
Genoeg van het criminaliseren van vluchtelingen.
Genoeg van de nieuwe bewapeningswedloop.
Genoeg van eigengereide bestuurders die adviezen naast zich neerleggen.
Genoeg van machtspolitiek en de alliantie met lobby's, die haar rug keert naar burgers, wetenschappers, het middenveld en de mensen die dagelijks de gevolgen van dat beleid dragen.

We hebben genoeg van de ratrace.

Genoeg van de dwang om altijd meer te produceren, meer te consumeren, meer te groeien, meer te presteren en meer rendement te halen.

Een kind is geen rapportcijfer.
Een jongere is geen prestatie.
Een werknemer is geen productiefactor.
Een zieke is geen kostenpost.
Een werkloze is geen mislukking.
Een oudere is geen last.

Een mens is een mens.

Niet alles wat waardevol is, kan worden gemeten. Meer is niet altijd beter.

Zorg heeft geen rendement.
Vriendschap geen KPI.
Natuur geen businessmodel.
Rust geen productiviteitsdoel.
Een mensenleven is geen jaarrekening.

Wij willen daarom niet nóg meer. Wij willen gewoon genoeg.

Genoeg tijd om te leven.
Genoeg ruimte om te ademen.
Genoeg natuur om in te leven.
Genoeg zekerheid om niet voortdurend bang te zijn.
Genoeg onderwijs om te groeien, niet om voortdurend te presteren.
Genoeg zorg om niemand achter te laten.
Genoeg solidariteit om niemand los te laten.
Genoeg vrede om onze toekomst niet aan wapens toe te vertrouwen.

Genoeg is geen gebrek aan ambitie. Genoeg is een keuze voor een goed leven.

Genoeg is genoeg.

*alleen met gedurfde keuzes tegen de stroom in, geeft onze ecologische partij echt hoop